

Správa z Prvej konferencie Slovenskej spoločnosti paliatívnej medicíny, 28. 5. 2016

MUDr. Kristina Križanová

Oddelenie paliatívnej medicíny a klinickej onkológie, NOÚ, Bratislava

Paliat. med. liec. boles., 2016; 9(1e): e23–e24

Roky 2015 a 2016 boli pre paliatívnu medicínu na Slovensku prelomovými. Zrušili sme Sekciu paliatívnej medicíny Slovenskej spoločnosti pre štúdium a liečbu bolesti a vytvorili sme, na základe oprávnených požiadaviek rastúcej členskej základne, Slovenskú spoločnosť paliatívnej medicíny SLS. V roku 2016 sme usporiadali prvú konferenciu SSPM. Zorganizovali sme ju v spolupráci s Inštitútom pre vzdelávanie v paliatívnej medicíne, ktorý vznikol práve na tieto účely: rozširovať vzdelávanie v paliatívnej medicíne okrem klasickej cesty špecializačnou prípravou v medicínskom odbore Paliatívna medicína na Slovenskej zdravotníckej univerzite aj prostredníctvom iných odborných vzdelávacích aktivít.

Prvú konferenciu sme usporiadali na pôde Informačnej kancelárie Európskeho parlamentu v Bratislave pod záštitou poslanca Európskeho parlamentu Branislava Škripeka.

Program konferencie bol jednoduchý, kreditovaný. Na úvod na privítanie povedali niekoľko viet: Branislav Škripek za ECPM, Kristina Križanová, Andrea Škripeková a Jana Hoozová za SSPM a IVPM.

Naše pozvanie prednášať prijal **vedecký sekretár Českej spoločnosti paliatívnej medicíny Lekárskej spoločnosti Jana Evangelisty Purkyně MUDr. Ondřej Sláma, PhD.**, ktorý pracuje ako paliatológ v Masarykovom onkologickom ústave v Brne. Naše cesty sa stretli už dlho predtým. Zdieľame spoločné problémy a spoločné ciele. Ondřej Sláma je vzdelaný lekár, vynikajúci prednášajúci a diskutujúci a dobrý priateľ. Jeho manželka je lekárka, ktorá pracuje v hospici. Majú tri deti.

MUDr. Slámu sme požiadali o **prednášku o liečbe bolesti pre začiatok a pokročilých**. V úvode podujatia poprial šťastie na ceste samostatnej spoločnosti, ktorá určite nadviaže na všetko to, čo sa dosiaľ vykonalo. Za najdôležitejšie považuje trpezlivosť, pretože presadzovanie požiadaviek v oblasti legislatívy a financovania komplexného modelu paliatívnej starostlivosti (mobilné paliatívne tímy, hospice, oddelenia a ambulancie paliatívnej medicíny, špecializované vzdelávacie kliniky paliatívnej

medicíny a výskum v odbore) nejde plynulo a bez zdržiavania. Jeho prednáška bola komplexná a vyvolala diskusiu.

V bloku o liečbe bolesti boli ďalšie dve prednášky: **MUDr. Kristina Križanová, hlavná odborníčka Ministerstva zdravotníctva SR pre odbor Paliatívna medicína a predsedníčka SSPM, iniciátorka vzniku Kliniky paliatívnej medicíny SZU a NOÚ**, ktorá žiada tento rok o reakreditáciu odboru a o možnosť ďalej inštitucionálne vzdelávať, predniesla príspevok o opioidových receptoroch. Interakcia opioidov a opioidových receptorov vplyva na individuálnu odpoveď na opioidy v liečbe bolesti. Naše vedomosti sa stále prehlbujú, zatiaľ však nestačia na to, aby vznikol selektívny agonista opioidových receptorov, ktorý by mal len žiaduci vplyv na bolesť a nemal by iné nežiaduce vedľajšie účinky opioidov. **MUDr. Lucia Dzurillová, onkologička** na Klinike paliatívnej medicíny SZU a NOÚ, hovorila o problematike závislosti od opioidov u onkologických pacientov.

V 2. bloku sa venoval **geriater MUDr. Peter Mikuš, PhD.** prognózovaniu pacienta s kardiálnym ochorením. Jeho prednáška jasne ukázala, že napriek tomu, že pacient s chronickým kardiálnym zlyhávaním má stále sa zhoršujúcu kvalitu života s početnými hospitalizáciami, nikdy nie je odoslaný ku paliatológovi s cieľom symptomatickej liečby na zlepšenie kvality života, pretože sa nepovažuje za zomierajúceho. Problematike prognózovania u onkologického pacienta sa venovala **onkologička z našej kliniky MUDr. Katarína Jakubovičová**, ktorá zdôraznila, že napriek tomu, že terminálna fáza života pacienta s progredujúcim metastatickým nádorovým ochorením je presnejšie definovaná ako pri kardiálnom zlyhávaní, ani stav výkonnosti pacienta, ani laboratórne parametre nevyjadrujú presne, kedy konkrétny pacient zomrie. Napriek tomu sa musíme spolu s pacientom rozhodovať o tom, v akej liečbe budeme pokračovať, či v protinádorovej, alebo v čisto symptomatickej na zlepšenie kvality zostávajúceho života. Prognózovaniu u multimorbídnych seniorov sa venovala **podpredsedníčka SSPM SLS, ge-**

riatrička a paliatologička MUDr. Jana Hoozová, ktorá znovu zdôraznila, že je nutné opakované pozorovanie geriatrického pacienta nato, aby sme zistili, v akej fáze chronických ochorení sa nachádza, najmä ak sa pridruží aj relatívne indolentné metastatické onkologické ochorenie. Terapeutické ciele je potrebné prehodnocovať. V geriatrickej je veľmi dôležité komunikovať nielen s pacientom, ale aj s jeho blízkymi a testovať ich možnosti postarať sa. Veľmi zaujímavú prednášku o paliatívnom pacientovi a umelej pľúcnej ventilácii predniesla **intenzivistka a anesteziologička z OAIM NOÚ MUDr. Eva Bednarovská**, ktorá zdôraznila, že umelá pľúcna ventilácia je súčasťou neodkladnej resuscitácie u pacienta s ohrozením vitálnych funkcií. Ošetrojúci lekár pacienta a aj pacient samotný by si mali byť vedomí, čo možno a čo nemožno umelou pľúcnou ventiláciou dosiahnuť. Pri neodkladnej resuscitácii musí byť vždy tzv. druhý breh, na ktorý pacienta prevedieme „bridgingom“ resuscitácie. Počas umelej pľúcnej ventilácie je potrebné prehodnocovať liečebné ciele v najlepšom záujme pacienta spolu s ošetrojúcim lekárom. Problémom v slovenskej medicíne je, že pacient nie je dostatočne informovaný o cieľoch neodkladnej resuscitácie, pretože nemáme žiadnu právne relevantnú možnosť vyžiadať si od neho vopred vyjadrený súhlas alebo nesúhlas s týmto postupom.

Popoludní sme pokračovali **3. blokom Ošetrovatelstvo v paliatívnej medicíne**. Svoje príspevky predniesli sestry: **Tomáš Flaška** z nášho oddelenia hovoril o výžive onkologických pacientov z pohľadu sestry, stotožnil sa s programom parenterálnej výživy onkologických pacientov aj v domácej starostlivosti, ktorý zaviedla v posledných rokoch MUDr. Andrea Škripeková. **Mgr. Daria Dedičová**, staničná sestra oddelenia, hovorila o pre nás novom ošetrovaní venózných vstupov taurolidínom a o vplyve tohto ošetrovania na prítomnosť infekcií v centrálnych venózných vstupoch. Cieľom je, aby pacienti dokázali profitovať z domácej parenterálnej výživy, ak by príčinou ich smrti nebola progresia

ochorenia, ale ťažká malnutrícia z nedostatočnej funkcie tráviaceho traktu, a aby nemuseli byť hospitalizovaní pre infekciu venózneho vstupu. Veľmi pútavo hovorila o svojej práci v mobilnom hospici sv. Kataríny Lobouré **Mgr. Erika Cáková, rehoľným menom sestra Judita**. Spolu so sestrou Barborou – MUDr. Kristínou Kroftovou – z Rehole sv. Vincenta de Paul založili mobilný hospic v Bratislave.

V 4. a v 5. bloku sme počúvali o konci života. **MUDr. Andrea Škripeková, primárka Oddelenia paliatívnej medicíny NOÚ a predsedníčka IVP**, hovorila o príčinách zlého zomierania a o tom, že nemožnosť konzultovať paliatológa na Slovensku a dokonca ani v Bratislave vedie k nesmiernemu utrpeniu pacienta a jeho blízkych z neriešených bolestí, tráviacich ťažkostí, opuchov, ascitu, ale aj z opustenia pacienta zdravotníctvom, ktoré do neho vložilo nemalé finančné prostriedky v podobe drahých liekov. **MUDr. Emília Vlčková, všeobecná lekárka a paliatologička**, ktorá bez platieb zdravotných poisťovní robí návštevy

mobilného hospicu v niekoľko desiatok kilometrovom okruhu jej ambulancie, predniesla veľmi emotívnu kazuistiku mladej pacientky zomierajúcej na progredujúce nádorové ochorenie v rómskej komunite, ktorej návštevy mobilného hospicu priniesli úľavu od fyzických príznakov, ale priniesli úľavu od utrpenia aj celej pacientkinej rodine. O zomieraní v ústavnom hospici hovorila **MUDr. Leona Šóthová**, ktorá zdieľa túto problematiku jednak ako zamestnankyňa pobočky zdravotnej poisťovne, ale aj ako **le-kárka – intenzivistka, ktorá presedlala na paliatívnu medicínu**.

MUDr. Mária Jasenková, pediatrička a klinická onkologička, odborná garantka a riaditeľka detského hospicu Plamienok, nám poslala na videu svoju prednášku o anticipácii a komunikácii ťažkostí ako o spôsobe zvládnutia zomierania v detskom veku. **Mgr. Katarína Maťová** nám veľmi pútavo priblížila problematiku smútenia rodičov a súrodencov zomierajúcich detí. Uvedomujeme si, aké je rozdielne, keď zomiera starý človek po dlhom

živote so svojimi blízkymi a keď zomiera dieťa alebo mladý človek. Sociálno-psychologické činitele vplyvajúce na proces zomierania a podpora blízkych pacienta bola témou **doc. PhDr. Patrície Dobríkovej, PhD.**, ktorá nám svoju dobre osedlanú tému predniesla bravúrne.

Diskusia pri prednáškach a počas prestávok bola ako vždy motorom podujatia. Niekedy sa zdá, že je to najdôležitejšia časť celej konferencie ☺. Get2gether party bola tiež fantastická.

Druhá konferencia SSPM sa bude konať v sobotu 27. mája 2017 v Bratislave.

MUDr. Kristína Križanová
Oddelenie paliatívnej medicíny
a klinickej onkológie, NOÚ
Klenová 1, 833 10 Bratislava
kristina.krizanova@nou.sk

